

UCHWAŁA NR XXIX/242/18
RADY POWIATU W BIELSKU PODLASKIM

z dnia 19 kwietnia 2018 r.

**w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Bielskim
na lata 2018-2020**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt. 3a, art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1868 z późn. zm.) oraz art. 180 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.), Rada Powiatu w Bielsku Podlaskim uchwala, co następuje:

§1

Przyjmuje się do realizacji Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Bielskim na lata 2018-2020, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Bielsku Podlaskim.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Adam Miron Łęczycki

Załącznik

do uchwały Nr XXIX/242/18

Rady Powiatu w Bielsku Podlaskim

z dnia 19 kwietnia 2018 r.

**POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE BIELSKIM
NA LATA 2018-2020**

Bielsk Podlaski 2018

Spis treści:

Wstęp	3
I. Podstawa prawna opracowania Programu.....	5
II. Diagnoza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie bielskim	5
III. Zadania powiatu w zakresie wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej	8
IV. Cele programu i zadania do realizacji.....	12
1. Wielokierunkowa praca z rodzinami zagrożonymi odebraniem dziecka oraz zapobieganie ich dysfunkcjonalności	12
2. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej	13
3. Wielokierunkowa praca z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	15
4. Wspomaganie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej	15
V. Zakładane rezultaty realizacji Programu.....	16
VI. Odbiorcy Programu	17
VII. Źródła finansowania	18
VIII. Monitoring i ewaluacja	18
IX. Podsumowanie	19

Wstęp

W dniu 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 180 pkt. 1 ww. ustawy do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej. Piecza zastępcza jest definiowana jako opieka i pomoc władz publicznych dziecku pozbawionemu opieki rodzicielskiej (Konstytucja RP). Jest rozumiana również jako sprawowanie opieki nad dzieckiem przebywającym poza swoim środowiskiem rodzinnym z tego powodu, że zostało ono czasowo lub stale tego środowiska pozbawione lub nie może znajdować się w nim ze względu na swoje dobro (Konwencja o Prawach Dziecka z dnia 20 listopada 1989 r.). Z kolei system pieczy zastępczej jest to zespół osób, instytucji i działań, które mają na celu zapewnienie czasowej opieki dziecku pozbawionemu opieki i wychowania przez rodziców. Piecza zastępcza zapewnia:

1. Pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe - dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka - opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym;
2. Przygotowanie dziecka do:
 - godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
 - pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
 - nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;
3. Zaspokojenia potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno – rekreacyjnych.

Rodzina zastępcza jest prawną formą sprawowania opieki nad dziećmi, które są pozbawione całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. Są to dzieci niedostosowane społecznie, osierocone lub takie, których biologiczni rodzice są nieznani albo pozbawieni władzy rodzicielskiej lub którym ograniczono władzę.

Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletności, a w przypadku podjęcia dalszego kształcenia – nie dłużej niż do 25 roku życia.

Pieczka zastępcza posiada dwie formy: rodzinną i instytucjonalną. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa i zawodowa – w tym

zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna) i rodzinny dom dziecka.

Rodzinę zastępczą spokrewnioną tworzą małżonkowie lub osoby będące wstępnymi (dziadkowie) lub rodzeństwo dziecka. Rodzina zastępcza niezawodowa, tworzona jest przez małżonków lub osoby, niepozostające w związku małżeńskim, które nie są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. Instytucjonalna piecza zastępcza realizowana jest w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo - terapeutycznej, interwencyjnego środka preadopcyjnego.

Przyczyn umieszczenia dziecka poza rodziną należy doszukiwać się w środowisku w którym żyje dziecko. Choroba alkoholowa rodziców jest najczęstszym powodem odejścia dzieci z domu. Takie dysfunkcje rodziny jak: przemoc, dezorganizacja życia rodzinnego, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych nie są tu bez znaczenia. Coraz częściej pojawia się też problem uzależnienia rodziców od środków odurzających innych niż alkohol. Następnym ważnym czynnikiem jest ubóstwo, które wiąże się z takimi problemami jak: długotrwałe bezrobocie, szczególnie obojga rodziców, eksmisja rodziny z dotychczas zajmowanego mieszkania. Do rodzin zastępczych kierowane są także dzieci, których rodzice ze względu na stan zdrowia (często jest to choroba psychiczna) nie mogą osobiście sprawować opieki nad dzieckiem. Nowym zjawiskiem jest „porzucanie” (euro sieroctwo) dzieci przez rodziców wyjeżdżających do pracy za granicę. Problemy społeczne, takie jak rozszerzająca się sfera ubóstwa, bezrobocie, wzrost natężenia wielu patologii społecznych, negatywnie wpływają na funkcjonowanie wielu rodzin.

I. Podstawa prawna opracowania Programu

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej oraz zadania zapisane w tym Programie realizowane są na podstawie następujących aktów prawnych:

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Z 2017 r. poz. 697);
2. Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. Z 2017 r. poz. 1769);
3. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720);
4. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego (Dz. U. Nr 272, poz. 1609);
5. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 274, poz. 1620).

II. Diagnoza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie bielskim

Rodzinna piecza zastępcza to forma czasowej opieki nad dzieckiem. Jeśli dziecko nie może wychowywać się w swojej rodzinie naturalnej, najlepszym rozwiązaniem jest zapewnienie mu opieki w rodzinie zastępczej: spokrewnionej, niezawodowej, zawodowej lub rodzinnym domu dziecka. Chętni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, podejmując decyzję o utworzeniu takiej rodziny muszą liczyć się z możliwością powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej. Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim wynika, iż w roku 2017 dwoje dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej powróciło do rodzin biologicznych, natomiast jedno dziecko zostało przysposobione, przebywając w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Tab.1: *Liczba rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w powiecie bielskim w 2015 r.*

Stan na dzień 31.12.2015r.	Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zawodowe
Liczba rodzin zastępczych	31	9	1
Liczba dzieci w nich umieszczonych	37	11	1

Tab.2: *Liczba rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w powiecie bielskim w 2016r.*

Stan na dzień 31.12.2016r.	Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zawodowe
Liczba rodzin zastępczych	29	8	1
Liczba dzieci w nich umieszczonych	35	9	2

Tab.3: *Liczba rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w powiecie bielskim w 2017r.*

Stan na dzień 31.12.2017r.	Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zawodowe
Liczba rodzin zastępczych	29	9	1
Liczba dzieci w nich umieszczonych	33	10	2

Tab.4: *Struktura rodzin zastępczych*

Struktura rodzin zastępczych	Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zawodowe
Osoby samotne	14	2	0
Małżeństwa	15	7	1

Tab.5: Wiek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej

Wiek dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zawodowe
1-3 lata	1	0	0
4-6 lat	1	0	0
7-13 lat	12	3	0
14-17 lat	9	4	1
18-24 lata	10	3	1

Z zebranych danych wynika, że na terenie powiatu bielskiego w latach 2015-2017 zdecydowaną większość stanowiły (i stanowią nadal) rodziny zastępcze spokrewnione, tj. rodziny w których opiekunami są dziadkowie i rodzeństwo, dalej rodziny niespokrewnione z dzieckiem i rodziny zawodowe. Od dnia 01.01.2012r. w związku z wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziną zastępczą spokrewnioną zostały jedynie wstępni lub rodzeństwo dziecka, natomiast rodziny zastępcze niespokrewnione z dzieckiem stały się rodzinami zastępczymi niezawodowymi. Dane dotyczące struktury rodzin ukazują, że zarówno w rodzinach zastępczych spokrewnionych, niezawodowych oraz zawodowych przeważają osoby pozostające w związku małżeńskim, aniżeli osoby samotne. Jedynie w rodzinach zastępczych spokrewnionych różnica ta jest niewielka. We wszystkich rodzinach zastępczych najwięcej dzieci jest kolejno: w wieku 7-13 lat, 18-24 lata oraz 14-17 lat, najmniej – w wieku 1-3 lata oraz 4-6 lat.

Uchwałą Nr XX/109/04 Rady Powiatu w Bielsku Podlaskim z dnia 27.05.2004r. Powołano Rodzinny Dom Dziecka Nr 1 w Bielsku Podlaskim, który został przemianowany na placówkę opiekuńczo – wychowawczą typu rodzinnego. Nadzór nad realizacją standardu wychowania i opieki w placówce sprawuje Zarząd Powiatu przy pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim. Celem placówki jest zaspokojenie potrzeb bytowych, rozwojowych, emocjonalnych, społecznych, religijnych, a także zapewnienie kształcenia w ramach realizacji indywidualnych planów pomocy dziecku. W placówce opiekuńczo – wychowawczej przebywają dzieci z powiatu bielskiego. Obecnie w placówce znajduje się 6 dzieci, w przedziale wiekowym od 14 do 21 lat.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim, wypełniając postanowienia Sądu o umieszczeniu małoletnich w placówce, uzgadnia z Dyrektorem placówki miejsce dla dziecka, wydaje skierowanie oraz kompletuje niezbędną

dokumentację. W przypadku braku miejsc w lokalnej placówce oraz zgodnie z postanowieniem sądu, o zmianie placówki małoletniemu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie poszukuje miejsca na terenie innych powiatów. Badana jest także sytuacja bytowo – socjalna rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, po czym ustalana jest im odpłatność za pobyt dzieci w danej placówce.

Tab. 4: *Dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo – wychowawczych oraz w regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej w latach 2015-2017 (stan na 31.12.)*

Lata	2015	2016	2017
Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych oraz w regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej	9	10	10

III. Zadania powiatu w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

Zadania powiatu określa ustawa o samorządzie powiatowym. Stosownie do tej ustawy do zadań powiatu należy podejmowanie działań o charakterze ponadgminnym w zakresie pomocy społecznej i polityki prorodzinnej. Obowiązki jednostek zajmujących się organizacją pieczy zastępczej reguluje ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

1. Opracowanie oraz realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
2. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo – wychowawczych;
3. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym, opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielniania;
4. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;

5. Prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
6. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego;
7. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
 - a) grup wsparcia,
 - b) specjalistycznego poradnictwa.
8. Wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
9. Zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
10. Prowadzenie rejestru danych o osobach:
 - a) zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
 - b) pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka;
1. Kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
2. Finansowanie:
 - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo – wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo – terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
 - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnionym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo – wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne,
 - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo –

wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego;

1. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
2. Przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji w przypadku powstania zaległości z tytułu nieponoszenia odpłatności za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

1. Realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu wsparcia rodzin z dziećmi;
2. Finansowanie pobytu w pieczy zastępczej dzieci cudzoziemców mających miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej;
3. Finansowanie dodatku wychowawczego i dodatku do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego.

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie bielskim jest wyznaczona przez Starostę na mocy Zarządzenia nr 30/11 Starosty Bielskiego z dnia 14.12.2011r. jednostka organizacyjna powiatu, tj. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim. W Centrum utworzony został Zespół ds. Pieczy Zastępczej, w skład którego wchodzi czterech koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, psycholog oraz dwóch pedagogów.

Do zakresu działań Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej należy przede wszystkim, zgodnie z art. 76 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej :

1. Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
2. Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub pełnienia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
3. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub

- prowadzenia rodzinnego domu dziecka; zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka;
4. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie zaświadczeń ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego;
 5. Zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
 6. Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
 7. Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
 8. Współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi;
 9. Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
 10. Zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
 11. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
 12. Prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno – pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą opieką;
 13. Przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7 ustawy o pieczy zastępczej, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
 14. Zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i

wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;

15. Zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;

16. Przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;

17. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;

18. Organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego odpoczynku.

IV. Cele programu i zadania do realizacji

Głównym celem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 – 2020 jest tworzenie warunków dla skutecznego rozwoju systemu pieczy zastępczej z naciskiem na rodzinne jej formy.

Wyróżnia się następujące cele szczegółowe:

1. Wielokierunkowa praca z rodzinami zagrożonymi odebraniem dziecka oraz zapobieganie ich dysfunkcjonalności.

Głównym założeniem pierwszego celu jest profilaktyka rozumiana jako zapobieganie przyczynom kierowania dzieci do zastępczych form opieki. Wszelkie działania należy rozpocząć od wsparcia rodzin naturalnych na etapie, gdy problemy zaczynają się pojawiać. Zwykle pomoc dla tych rodzin przychodzi w momencie, gdy jest już głęboki kryzys w rodzinie. Pojawia się wtedy konieczność zabrania dzieci z rodziny. Dlatego też działania należy ukierunkować na profesjonalną, systemową pracę z rodziną dysfunkcyjną w kryzysie, która wypełnia swoje obowiązki rodzicielskie w nieprawidłowy sposób. Takie formy pomocy pozwolą na wzmocnienie podstawowych funkcji rodziny oraz zminimalizują jej dysfunkcje, a przede wszystkim zmniejszą liczbę orzeczeń sądu rodzinnego o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

Lp.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy	Finansowanie
1	Działania profilaktyczne mające na celu zapobieganie dysfunkcji w funkcjonowaniu rodziny w środowisku poprzez poradnictwo rodzinne, prowadzenie oddziaływań profilaktycznych w szkołach, świetlicach socjoterapeutycznych, a także prowadzenie zajęć w szkołach, przygotowujących do życia w rodzinie oraz wspieranie rodziców w wypełnianiu przez nich funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez porady psychologiczne, prawne, socjalne, terapeutyczne, pedagogiczne	2018-2020	OPS-y, Kuratorzy, PCPR, Szkoły	Lokalne instytucje i organizacje	Środki własne powiatu, środki EFS, środki finansowe gmin
2	Promowanie wartości rodzinnych wśród lokalnej społeczności	2018-2020	PCPR	Lokalne instytucje i organizacje	Środki własne powiatu, środki EFS

2. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej oraz pieczy instytucjonalnej typu rodzinnego

Podstawowym założeniem drugiego celu jest pozyskiwanie kandydatów na spokrewnione, niezawodowe oraz zawodowe rodziny zastępcze, organizowanie specjalistycznych szkoleń oraz wsparcia rodzin zastępczych oraz placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego.

Lp .	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy	Finansowanie
1	Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze poprzez akcje promujące ideę rodzicielstwa zastępczego i szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze	2018-2020	PCPR		Środki własne powiatu
2	Tworzenie spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych oraz finansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej	Na bieżąco, po zgłoszeniu się kandydatów	PCPR		Środki własne powiatu
3	Wspieranie istniejących rodzin zastępczych oraz pracowników plac. opiekuń. - wych. typu rodzinnego poprzez organizowanie szkoleń mających na celu podniesienie ich kompetencji opiekuńczo – wychowawczych, dostarczanie wiedzy i umiejętności w zakresie opieki i wychowania, pomoc w prowadzeniu mediacji w sytuacjach konfliktowych, umożliwianie udzielania pomocy pedagogicznej rodzinom zastępczym w miejscu ich zamieszkania, zapewnianie rodzinom zastępczym dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej	2018-2020	PCPR, Placówka opiekuńczo – wychowawcza typu rodzinnego		Środki własne powiatu, środki EFS
4	Zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego, współpraca z sądem i kuratorami sądowymi w zakresie uregulowania sytuacji prawnej dziecka	2018-2020	PCPR, Placówka opiekuńczo – wychowawcza typu rodzinnego, Kuratorzy, Sądy		Środki własne powiatu, środki EFS
5	Doposażenie mieszkań rodzin zastępczych, wypłata dodatkowych świadczeń dla rodzin zastępczych przewidzianych w ustawie	2018-2020	PCPR		Środki własne powiatu
6	Zatrudnianie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich zgodnie z przepisami w/w ustawy	Zgodnie z potrzebami rodzin	PCPR, Placówka opiekuńczo – wychowawcza typu rodzinnego		Środki własne powiatu
7	Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych, zapewnienie warunków lokalowych do spotkań rodzin zastępczych w ramach w/w grup	Na bieżąco, w terminach dostosowanych do potrzeb rodzin	PCPR		Środki własne powiatu, środki EFS
8	Udzielanie wsparcia rodzinom zastępczym poprzez rodziny pomocowe	Zgodnie z potrzebami	PCPR		Środki własne powiatu
9	Zatrudnianie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	2018-2020	PCPR		Środki własne powiatu, środki z budżetu państwa

10	Wyznaczenie następującego maksymalnego limitu rodzin zastępczych zawodowych: 1) w 2018r. - 2 rodziny; 2) w 2019r. - 2 rodziny; 3) w 2020r. - 2 rodziny.	2018-2020	PCPR		Środki własne powiatu
----	--	-----------	------	--	-----------------------

3. Wielokierunkowa praca z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Cel trzeci wskazuje na pracę z rodzinami biologicznymi tak, aby dzieci znajdujące się w pieczy zastępczej jak najszybciej mogły powrócić do środowiska rodzinnego.

Lp.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy	Finansowanie
1	Wzbudzanie motywacji rodzin biologicznych do współpracy i uświadamianie rodzicom, że dzieci zawsze ich potrzebują i że to oni powinni stanowić oparcie dla rodziny niezależnie od sytuacji, w jakiej aktualnie sami się znajdują – poprzez indywidualne konsultacje, pomoc prawną, socjalną, psychologiczną	2018-2020	OPS-y, PCPR (asystenci rodzin, pracownicy socjalni, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, psycholog)	Lokalne instytucje i organizacje	Środki własne powiatu, środki finansowe gmin
2	Pomoc w przywróceniu równowagi w rodzinie, uświadamianie rodzicom biologicznym oraz dzieciom ich ról społecznych i podjęcie obowiązków przypisanych tym rolom zgodnie z oczekiwaniami społeczeństwa – poprzez organizowanie zajęć warsztatowych, kontrakt, indywidualne rozmowy z rodzinami, wsparcie psychologiczno - pedagogiczne	2018-2020	OPS-y, PCPR (asystenci rodzin, pracownicy socjalni, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, psycholog)	Lokalne instytucje i organizacje	Środki własne powiatu, środki finansowe gmin

4. Wspomaganie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.

Ważnym zadaniem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie jest wspieranie młodych osób, które opuszczają rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo –

wychowawcze w procesie usamodzielnienia. Istotna jest pomoc w uzyskiwaniu wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, a także wsparcie finansowe i rzeczowe. Należy również podjąć działania mające na celu aktywizowanie osób usamodzielnianych do uczestnictwa w życiu społecznym.

Lp.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy	Finansowanie
1	Pomoc w pozyskiwaniu mieszkania z zasobów gminy	2018-2020	PCPR, Urzędy Gmin z terenu powiatu		Środki własne powiatu, środki finansowe gmin
2	Wspieranie finansowe i rzeczowe	2018-2020	PCPR		Środki własne powiatu
3	Wspieranie osób usamodzielnianych w aktywnym uczestniczeniu w życiu społecznym, kontynuowaniu nauki i uzyskiwaniu kwalifikacji zawodowych	2018-2020	PCPR, PUP		Środki własne powiatu, środki z budżetu państwa, środki unijne
4	Wdrażanie i realizacja projektów w ramach środków z Unii Europejskiej na rzecz osób usamodzielnianych zagrożonych wykluczeniem społecznym	2018-2020	PCPR		Środki unijne
5	Motywowanie do aktywnego poszukiwania pracy i pomoc w zakresie przygotowania do wejścia na rynek pracy	2018-2020	PCPR, PUP		Środki własne powiatu, środki z budżetu państwa, środki unijne

V. Zakładane rezultaty realizacji Programu

1. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie wartości rodziny, poprzez podejmowanie działań profilaktycznych i promujących wartości rodzinne. Wskaźnikiem realizacji zadania będzie ilość podjętych działań profilaktycznych i promujących wartości rodzinne.

2. Wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych bezradnością opiekuńczo – wychowawczą oraz rodzin dysfunkcyjnych.

Wskaźnikiem zakładanego rezultatu będzie liczba spotkań w celu omówienia problemu i wsparcia rodzin zagrożonych.

3. Zwiększenie liczby niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych.

Wskaźnikiem zakładanego rezultatu będzie liczba rodzin niezawodowych i zawodowych zastępczych.

4. Zwiększone kompetencje opiekuńczo – wychowawcze rodzin zastępczych, osób prowadzących placówkę opiekuńczo – wychowawczą typu rodzinnego. Wskaźnikiem zakładanego rezultatu będzie liczba udzielonych porad, szkoleń dla rodzin zastępczych, osób zatrudnionych w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego.
5. Zatrudnianie koordynatorów do spraw pieczy zastępczej oraz współpraca z asystentami rodziny zatrudnionymi w gminach na terenie powiatu bielskiego. Wskaźnikiem zakładanego rezultatu będzie ilość koordynatorów zatrudnionych w jednostce oraz ilość kontaktów z asystentami rodziny zatrudnionymi w gminach.
6. Zaktywizowanie osób usamodzielnianych do uczestnictwa w życiu społecznym, kontynuowania nauki, uzyskania kwalifikacji zawodowych oraz podejmowania pracy. Wskaźnikiem zakładanego rezultatu będzie liczba osób usamodzielnianych.
7. Wzrost liczby dzieci wracających z pieczy zastępczej do rodzin naturalnych. Wskaźnikiem zakładanego rezultatu będzie liczba dzieci wracających do rodzin naturalnych.

V. Odbiorcy Programu.

Odbiorcami Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018-2020 będą następujące osoby:

- a) dzieci przebywające w pieczy zastępczej;
- b) rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze typu rodzinnego;
- c) rodzice naturalni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- d) usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej;
- e) kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz kandydaci do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego;
- f) rodziny pomocowe sprawujące czasową opiekę nad dzieckiem pozbawionym opieki rodziców.

VI. Źródła finansowania

Źródłem finansowania zadań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018-2020 będą środki finansowe:

- a) z budżetu powiatu bielskiego;
- b) z budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych;
- c) z budżetu samorządów gminnych, zobowiązanych do współfinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej;
- d) z budżetu innych powiatów, zobowiązanych do zwrotu wydatków za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej na terenie powiatu bielskiego;
- e) z odpłatności rodziców biologicznych;
- f) pozyskane z programów unijnych.

VII. Monitoring i ewaluacja

Monitoring programu będzie polegał na systematycznym pomiarze postępu oraz kontroli wszystkich zaplanowanych czynności na każdym etapie realizacji zadań. Kontrola będzie zawierała sprawdzanie efektywności poszczególnych działań oraz sposobu realizacji zadań. Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie będzie przedkładał Radzie Powiatu roczne sprawozdanie z realizacji Programu, które będzie częścią corocznego sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim. Na efektywną realizację niniejszego programu będą wpływały: dostępność środków finansowych koniecznych do realizacji zapisów Programu, współpraca zainteresowanych podmiotów oraz zaangażowanie i motywacja kandydatów zainteresowanych pełnieniem funkcji rodzin zastępczych.

Ewaluacja Programu będzie obejmowała sprawdzenie, czy zostaną zrealizowane działania zaplanowane w programie oraz czy został osiągnięty cel główny. W ramach badań ewaluacyjnych zostaną wykorzystane następujące elementy:

- a) plany pomocy dziecku;
- b) dokumentacja ze spotkań z dziećmi i rodzicami;
- c) indywidualne programy usamodzielnienia;
- d) okresowe oceny sytuacji dziecka oraz funkcjonowania rodziny zastępczej;
- e) karty pracy specjalistów zajmujących się poradnictwem specjalistycznym.

Zebrane dane pozwolą na ocenę wartości programu oraz pomogą w dalszym planowaniu, realizacji i usprawnieniu jego działań. Ewaluacja będzie wytyczała kierunki rozwoju i ewentualnych zmian w zapisach programu.

VIII. Podsumowanie

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej wskazuje na perspektywy rozwoju pieczy zastępczej powiatu Bielskiego na lata 2018-2020. Ma on charakter otwarty i elastyczny. W momencie pojawienia się nowych możliwości czy też zidentyfikowania nowych potrzeb, program będzie uzupełniany o nowe zapisy. Program Rozwoju Pieczy Zastępczej został opracowany na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Przepisy ustawy określają dwa główne obszary działania. W pierwszym zwraca się szczególną uwagę na utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku, a więc w rodzinie biologicznej. W drugim zorganizowanie sprawnie funkcjonującego systemu pieczy zastępczej w sytuacji braku możliwości sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Piecza zastępcza jest zadaniem powiatu, stąd głównym celem programu jest jej rozwój, ze szczególnym uwzględnieniem rodzinnych form opieki.

Nie bez znaczenia są pewne zagrożenia dla realizacji działań ujętych w programie, tj. na terenie Powiatu Bielskiego brakuje kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych dla dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej. Poważnym problemem osób usamodzielnianych, które opuszczają pieczę zastępczą może być uzyskanie mieszkania i co za tym idzie stworzenia odpowiednich warunków mieszkaniowych. Ponadto osoby te charakteryzują się zwykle biernością, niechęcią do zmian w swoim życiu, często zbyt niską motywacją do zdobywania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych. Czynniki te w dużej mierze utrudniają realizację programów usamodzielnienia. Dlatego niezbędne jest podejmowanie działań wspierających proces usamodzielnienia, aby mógł on być bardziej efektywny oraz stwarzający możliwości dla młodych osób na rozpoczęcie samodzielnego życia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Adam Miron Łęczycki

UCHWAŁA NR XXIX/243/18
RADY POWIATU W BIELSKU PODLASKIM
z dnia 19 kwietnia 2018 r.

**w sprawie określenia zadań na które Powiat Bielski przeznacza środki
Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2018 roku**

Na podstawie art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1868 ze zm.), art. 35a ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 538) uchwala się, co następuje:

§ 1 Środki przekazane przez Prezesa Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na rok 2018 w kwocie **1.229.159 zł.** przeznacza się na realizację zadań z zakresu:

1. rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych w kwocie **60.000 zł** w obrębie następujących zadań:
 - a) zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu,
 - b) finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych,
2. rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w kwocie **561.311 zł** w obrębie następujących zadań:
 - a) dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych w kwocie **206.440 zł,**
 - b) dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów w kwocie **256.871 zł,**
 - c) dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych w kwocie **3.000 zł,**
 - d) dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych w kwocie **30.000 zł,**
 - e) rehabilitacji dzieci i młodzieży w kwocie **65.000 zł,**
3. dofinansowanie kosztów działania warsztatu terapii zajęciowej w kwocie **607.848 zł.**

§ 2 Wykonanie Uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Bielsku Podlaskim.

§ 3 Traci moc Uchwała Nr XXVIII/232/18 Rady Powiatu w Bielsku Podlaskim z dnia 28 lutego 2018 r. w sprawie określenia zadań na które Powiat Bielski przeznacza środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2018 roku.

§ 4 Uchwała wchodzi z życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Adam Miron Łęczycki

